

PRESUDA SUDA

21. lipnja 1988.(*)

„Nediskriminacija – Pristup sveučilišnom obrazovanju – Financijska pomoć za obrazovanje”

U predmetu 39/86,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je Sudu uputio Verwaltungsgericht Hannover (Upravni sud u Hannoveru, Njemačka), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Sylvie Lair, studentice, francuske državljanke, s domicilom u Hannoveru,

i

Universität Hannover,

o tumačenju članka 7. Ugovora o EEZ-u i članka 7. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL L 257, 19.10.1968., str. 2.),

SUD

u sastavu: Mackenzie Stuart, predsjednik, J. C. Moitinho de Almeida i G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednici vijeća, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, R. Joliet, T. F. O' Higgins i F. Schockweiler, suci,

nezavisni odvjetnik: Sir Gordon Slynn,

tajnik: B. Pastor, administratorica,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Sylvie Lair, H. Vogt,
- za Saveznu Republiku Njemačku, M. Zuleeg, u svojstvu agenta,
- za Kraljevinu Dansku, L. Mikaelsen, u svojstvu agenta,
- za Ujedinjenu Kraljevinu, R. N. Ricks, H. R. L. Purse i D. Donaldson, QC, u svojstvu agenata,
- za Komisiju, J. Pipkorn i J. R. Currall, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu i nakon rasprave održane 21. svibnja 1987.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 17. rujna 1987.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 19. studenoga 1985., koje je Sud zaprimio 12. veljače 1986., Verwaltungsgericht Hannover (Upravni sud u Hannoveru, Njemačka) uputio je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, dva prethodna pitanja o tumačenju članka 7. Ugovora o EEZ-u i članka 7. Uredbe Vijeća br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL L 257, 19.10.1968., str. 2.).
- 2 Ta su pitanja postavljena u okviru postupka koji je pokrenula S. Lair, tužiteljica u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: tužiteljica), osporavajući odbijanje Sveučilišta u Hannoveru, tuženika u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: sveučilište), da joj dodijeli financijsku pomoć za troškove života i obrazovanja kako bi mogla nastaviti studij.
- 3 Iz dokumenata u spisu proizlazi da je tužiteljica francuska državljanka i da od 1. siječnja 1979. boravi u Saveznoj Republici Njemačkoj, gdje je do 30. lipnja 1981. radila kao bankovna službenica. Između 1. srpnja 1981. i 30. rujna 1984. prolazila je kroz naizmjenična razdoblja nezaposlenosti i prekvalifikacije, koja su bila prekidana kratkim razdobljima zaposlenosti, od kojih je posljednje završilo 21. srpnja 1983. Od 1. listopada 1984. na sveučilištu pohađa studij romanskih i germanskih jezika i književnosti. U glavnom postupku nije sporno da se tim studijem stječe stručna kvalifikacija.
- 4 U skladu s člankom 8. njemačkog Zakona o financijskoj pomoći za obrazovanje (Bundesausbildungsförderungsgesetz, u daljnjem tekstu: BAföG), kako je objavljen 6. lipnja 1983. (BGBl. I, str. 645., ispravak str. 1680.) i kasnije izmijenjen, financijska pomoć za obrazovanje, uključujući pomoć za sveučilišni studij, odobrava se ne samo njemačkim državljanima nego i određenim kategorijama stranih državljana, između ostalog onima koji su u Saveznoj Republici Njemačkoj boravili i obavljali redovnu profesionalnu djelatnost u razdoblju od ukupno pet godina prije početka ciklusa obrazovanja za koji se ostvaruje pravo na pomoć; njemački državljani ne moraju pružiti dokaze o prethodnom zaposlenju.
- 5 U skladu s člankom 1. BAföG-a kandidati imaju pravo na takvu pomoć ako nemaju druga sredstva za troškove života i financiranje njihova obrazovanja. Pomoć se između ostalog dodjeljuje za obrazovanje „s ciljem stjecanja stručne kvalifikacije” do njegovog završetka dodjelom diplome (vidjeti članak 7. BAföG-a). Namijenjena je za „troškove života i obrazovanja” i utvrđuje se paušalno, za različite kategorije korisnika, prema člancima od 12. do 14.b, bez razlikovanja između onoga što je potrebno za troškove života i onoga što je potrebno za obrazovanje. U skladu s člankom 17. BAföG-a pomoć se u slučaju sveučilišnog studija dodjeljuje u obliku beskamatnih kredita koji se otplaćuju u obrocima počevši od pete godine nakon završetka maksimalnog trajanja

obrazovanja za koje je dodijeljena. U skladu s člankom 10. stavkom 3. BAFöG-a pomoć se u načelu ne dodjeljuje ako je kandidat navršio 30 godina na početku ciklusa obrazovanja koji ispunjava uvjete za pomoć.

- 6 Sveučilište nije odobrilo pomoć koju je tužiteljica zatražila s obrazloženjem da ne ispunjava uvjet za dodjelu pomoći stranim državljanima jer u Saveznoj Republici Njemačkoj nije obavljala profesionalnu djelatnost tijekom razdoblja od najmanje pet godina. Naime, sveučilište je smatralo da se samo ona razdoblja u kojima je strani državljanin obavljao profesionalnu djelatnost i u tom svojstvu plaćao poreze i doprinose za socijalno osiguranje koji su u krajnjoj liniji ono što Saveznoj Republici Njemačkoj omogućava socijalna davanja kao što je pomoć za troškove života i obrazovanja, mogu smatrati razdobljima obavljanja profesionalne djelatnosti u smislu članka 8. BAFöG-a.
- 7 Nakon što je saslušao žalbu tužiteljice protiv te odluke, nacionalni sud postavio je pitanje može li tužiteljica zatražiti pomoć na temelju kombiniranih odredbi članka 8. BAFöG-a, s jedne strane, i članaka 48. i 49. Ugovora o EEZ-u te članka 7. Uredbe br. 1612/68, s druge strane, ili, u slučaju negativnog odgovora, je li odbijanje navedene pomoći kršenje načela nediskriminacije iz članka 7. stavka 1. Ugovora o EEZ-u.
- 8 Stoga je nacionalni sud uputio Sudu sljedeća pitanja:
 - „1. Imaju li, prema pravu Zajednice, državljani država članica Europske zajednice koji se zaposle u drugoj državi članici i tamo, nakon prestanka zaposlenja, pohađaju sveučilišni studij kojim se stječe stručna kvalifikacija (u ovom slučaju sveučilišni studij romanskih i germanskih jezika i književnosti), pravo na dodjelu pomoći za obrazovanje koja se dodjeljuje kao socijalna povlastica svim državljanima druge države članice na temelju njihovih sposobnosti i potreba?
 2. Predstavlja li diskriminaciju koja je u suprotnosti s člankom 7. Ugovora o EEZ-u činjenica da država članica svojim državljanima dodjeljuje pomoć za sveučilišno obrazovanje kojim se stječe stručna kvalifikacija na temelju njihovih sposobnosti i potreba, ali tu istu pomoć državljanima drugih država članica dodjeljuje samo ako su u državi članici domaćinu radili najmanje pet godina prije početka predmetnog obrazovanja?”
- 9 Za potpuniji prikaz činjenica u glavnom postupku, tijeka postupka i pisanih očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj za raspravu. Ovi dijelovi spisa u nastavku se spominju samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje odluke Suda.
- 10 Prvo valja ispitati drugo pitanje nacionalnog suda, kojim se postavlja opći problem ima li student pravo na takvu pomoć samo zbog toga što je državljanin druge države članice.

Tumačenje članka 7. Ugovora o EEZ-u (drugo pitanje)

- 11 Ovim se pitanjem u biti želi utvrditi primjenjuje li se prvi stavak članka 7. Ugovora o EEZ-u na pomoć za troškove života i obrazovanja koje država članica dodjeljuje svojim državljanima za sveučilišni studij.
- 12 Prije svega valja istaknuti da je u presudi od 13. veljače 1985. (Gravier, 293/83, Zb., str. 593.) Sud ustvrdio, s jedne strane, da se nejednako postupanje na temelju

državljanstva treba smatrati diskriminacijom koja je zabranjena člankom 7. Ugovora o EEZ-u kada je obuhvaćeno područjem primjene tog Ugovora, a s druge strane, da su uvjeti pristupa stručnom osposobljavanju obuhvaćeni navedenim područjem primjene. U presudi od 2. veljače 1988. (Blaizot, 24/86, Zb., str. 379.) Sud je nadalje pojasnio da sveučilišni studiji općenito ispunjavaju uvjete potrebne da bi ih se smatralo stručnim osposobljavanjem u smislu Ugovora o EEZ-u.

- 13 S druge strane, Sud u gore navedenim presudama nije morao odlučiti o tome ima li državljanin druge države članice koji pohađa takve studije pravo na pomoć koju država članica daje svojim državljanima.
- 14 Samo u onoj mjeri u kojoj je takva pomoć namijenjena pokrivanju upisnina ili drugih troškova, posebno školarina, potrebnih za pristup obrazovanju, iz gore navedene presude od 13. veljače 1985. proizlazi da ona ulazi, kao uvjet za pristup stručnom osposobljavanju, u područje primjene Ugovora o EEZ-u, na koji se primjenjuje zabrana diskriminacije na temelju državljanstva utvrđena u članku 7. Ugovora o EEZ-u.
- 15 S obzirom na ova ograničenja valja navesti da u sadašnjoj fazi razvoja prava Zajednice pomoć koja se daje studentima za troškove života i obrazovanja nije u načelu obuhvaćena područjem primjene Ugovora o EEZ-u u smislu njegovog članka 7. Ona je, s jedne strane, stvar obrazovne politike koja kao takva nije u nadležnosti institucija Zajednice (vidjeti gore navedenu presudu od 13. veljače 1985.) i, s druge strane, socijalne politike, koja je u nadležnosti država članica u mjeri u kojoj nije obuhvaćena posebnim odredbama Ugovora o EEZ-u (vidjeti presudu od 9. srpnja 1987., Njemačka i dr./Komisija, 281, od 283 do 285 i 287/85 – migracijska politika – Zb., str. 3203.).
- 16 Stoga na drugo pitanje valja odgovoriti da se u trenutačnoj fazi razvoja prava Zajednice prvi stavak članka 7. Ugovora o EEZ-u primjenjuje na pomoć za troškove života i obrazovanja koju država članica dodjeljuje svojim državljanima za potrebe sveučilišnih studija samo u mjeri u kojoj je takva pomoć namijenjena za pokrivanje troškova upisa ili drugih troškova, a posebno školarine, koji se naplaćuju za pristup obrazovanju.

Tumačenje članka 7. Uredbe br. 1612/68 (prvo pitanje)

- 17 Prvo pitanje, koje se odnosi na tumačenje članka 7. Uredbe br. 1612/68, obuhvaća tri različita aspekta koji uključuju sljedeća pitanja:
 - predstavlja li pomoć za troškove života i obrazovanja, koja se dodjeljuje za sveučilišni studij kojim se stječe stručna kvalifikacija, „socijalnu povlasticu” u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68;
 - smatra li se da je državljanin druge države članice, koji pohađa sveučilišni studij u državi članici domaćinu nakon što je u toj državi obavljao profesionalnu djelatnost, zadržao svoj status „radnika” te da u tom svojstvu ima pravo na povlastice iz članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68;
 - može li država članica domaćin uvjetovati pravo na „jednake socijalne povlastice”, predviđeno člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 1612/68, određenim minimalnim trajanjem prethodne profesionalne djelatnosti na njezinom državnom području?

Pojam socijalne povlastice

- 18 Kako bi se definirao pojam socijalne povlastice u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68, valja prvo podsjetiti da ta uredba treba omogućiti postizanje ciljeva utvrđenih u člancima 48. i 49. Ugovora o EEZ-u u području slobode kretanja radnika. Ta je sloboda dio slobode kretanja osoba iz članka 3. točke (c) Ugovora o EEZ-u i temeljnih sloboda koje se jamče Ugovorom.
- 19 Radnik koji je državljanin države članice i koji koristi tu temeljnu slobodu ima u skladu s člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 1612/68 pravo u državi članici domaćinu koristiti „jednake socijalne povlastice [...] kao i domaći radnici”.
- 20 Osim posebnog prava iz članka 7. stavka 1. te uredbe odnosno prava da se prema njima ne postupa drukčije nego prema domaćim radnicima u pogledu bilo kakvih uvjeta zapošljavanja i rada, uključujući vraćanje na posao i ponovno zapošljavanje, „socijalne povlastice” uključuju sve druge povlastice pomoću kojih se radniku migrantu jamči, u skladu s trećom uvodnom izjavom u toj uredbi, mogućnost poboljšanja njegovih životnih i radnih uvjeta i poticanje njegovog socijalnog napretka.
- 21 U vezi s time Sud je presudio da iz svih odredbi Uredbe br. 1612/68 i cilja koji se njome želi postići proizlazi da su povlastice koje ona daje radnicima koji su državljani drugih država članica sve one povlastice koje se, neovisno o tome jesu li povezane s ugovorom o radu, uglavnom daju domaćim radnicima, prvenstveno zbog njihovog statusa radnika ili jednostavno zbog njihovog boravka na državnom području, i čije proširenje na radnike koji su državljani drugih država članica stoga vjerojatno olakšava mobilnost tih radnika unutar Zajednice (presude od 27. ožujka 1985., Hoeckx, 249/83, Zb., str. 973., i Scrivner 122/84, Zb., str. 1027.).
- 22 Iz toga slijedi da radnik koji je državljanin druge države članice i koji je ostvario svoje pravo na takvu slobodu kretanja ima isto pravo kao i domaći radnici na sve povlastice koje takvim radnicima olakšavaju stjecanje stručne kvalifikacije i ostvarivanje socijalnog napretka.
- 23 Sada valja ispitati je li pomoć poput one o kojoj je riječ u ovom slučaju obuhvaćena pojmom socijalne povlastice u skladu s gornjim tumačenjem tog pojma. Valja istaknuti da je sa stajališta radnika takva pomoć koja se daje za troškove života i obrazovanja studenata posebno primjerena za poboljšanje njegovih stručnih kvalifikacija i poticanje njegovog socijalnog napretka. Osim toga, dodjela i povrat primljenih naknada povezani su u nacionalnom pravu sa sredstvima kojima korisnik raspolaže, pa stoga ovise o socijalnim mjerilima.
- 24 Iz toga proizlazi da takva pomoć čini socijalnu povlasticu u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68.
- 25 Pred Sudom je istaknuto da je primjena navedenog stavka 2. isključena člankom 7. stavkom 3. Uredbe br. 1612/68 s obzirom na specifični sadržaj potonje odredbe, kojom se predviđa da radnik koji je državljanin države članice „također ima, na temelju jednakog prava i pod jednakim uvjetima kao domaći radnici, pristup obrazovanju u strukovnim školama i centrima za prekvalifikaciju”.

- 26 U tom pogledu valja utvrditi da to što neka obrazovna ustanova pruža određeno strukovno obrazovanje nije dovoljno kako bi se tu ustanovu smatralo strukovnom školom u smislu te odredbe. Koncept strukovne škole ograničeniji je i odnosi se isključivo na ustanove koje pružaju samo obrazovanje koje je uključeno u profesionalnu djelatnost ili usko povezano s njom, osobito tijekom naukovanja. To nije slučaj sa sveučilištima.
- 27 Međutim, iako se člankom 7. stavkom 3. te uredbe predviđa određena socijalna povlastica, to ne znači da se pomoć koja je dodijeljena za troškove života i obrazovanja radi pohađanja studija u ustanovi koja ne potpada pod definiciju strukovne škole u smislu te odredbe ne može smatrati socijalnom povlasticom u smislu članka 7. stavka 2.
- 28 Stoga na prvi dio prvog pitanja valja odgovoriti da pomoć za troškove života i obrazovanja, koja se dodjeljuje za sveučilišni studij kojim se stječe stručna kvalifikacija, čini socijalnu povlasticu u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68.

Pojam radnika

- 29 U tom pogledu, tri države članice koje su podnijele očitovanja tvrde da pojedinac gubi pravni status radnika, o kojem ovise socijalne povlastice, ako u državi članici domaćinu odustane od prethodne profesionalne djelatnosti ili, u slučaju nezaposlenosti, prestane tražiti posao radi redovnog pohađanja studija. Komisija to stajalište osporava.
- 30 Prije svega valja napomenuti da se niti člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 1612/68 niti člancima 48. ili 49. Ugovora o EEZ-u ne daje izričiti odgovor na pitanje zadržava li radnik migrant, koji je odustao od svoje profesionalne djelatnosti u državi domaćinu radi pohađanja sveučilišnog studija kojim se stječe stručna kvalifikacija, status radnika migranta u smislu članka 7. navedene uredbe.
- 31 Iako tekst ovih odredbi ne daje izričiti odgovor na to pitanje, u pravu Zajednice ipak postoji osnova za stajalište da prava koja se jamče radnicima migrantima ne ovise nužno o postojanju ili nastavku radnog odnosa.
- 32 Što se tiče državljana druge države članice koji se još nisu zaposlili u državi domaćinu treba prvo napomenuti da se člankom 48. stavkom 3. točkama (a) i (b) takvim osobama jamči pravo da prihvate stvarne ponude za posao i da se u tu svrhu slobodno kreću unutar državnog područja država članica. Te su odredbe provedene glavom I. prvog dijela Uredbe br. 1612/68.
- 33 Osobe koje su se u državi članici domaćinu prethodno stvarno bavile profesionalnom djelatnošću u svojstvu zaposlene osobe, kako je to definirao Sud (presude od 23. ožujka 1982., Levin, 53/81, Zb., str. 1035., i od 3. lipnja 1986., Kempf, 139/85, Zb., str. 1741.), ali koje više nisu u radnom odnosu, ipak se na temelju određenih odredbi prava Zajednice smatraju radnicima.
- 34 Prvo, na temelju članka 48. stavka 3. točke (d) Ugovora o EEZ-u, osobe koje ostanu na državnom području države članice nakon što su u toj državi bile zaposlene smatraju se radnicima. Uredbom Komisije (EEZ) br. 1251/70 od 29. lipnja 1970. o pravima radnika na ostanak na području države članice nakon što su u toj državi bili zaposleni (SL L 142, str. 24.), kojom je provedena ta odredba Ugovora, radnicima koji se više ne bave

profesionalnom djelatnošću i članovima njihovih obitelji jamči se, pod određenim uvjetima, pravo trajnog ostanka na državnom području te države članice. Drugo, Direktivom Vijeća 68/360/EEZ od 15. listopada 1968. o ukidanju ograničenja kretanja i boravka unutar Zajednice za radnike država članica i njihove obitelji (SL L 257, str. 13.) državama članicama se u određenim okolnostima zabranjuje oduzimanje boravišne dozvole radniku samo na temelju toga što više nije zaposlen. Treće i posljednje, na temelju članka 7. stavka 1. Uredbe br. 1612/68, radnik migrant koji je ostao bez posla ne može se u pogledu njegovog vraćanja na posao i ponovnog zapošljavanja tretirati drukčije od domaćih radnika koji su u jednakom položaju.

- 35 Osim toga, člankom 7. stavkom 3. Uredbe br. 1612/68 radnicima migrantima se, na temelju jednakog prava i pod jednakim uvjetima kao domaćim radnicima, jamči pristup obrazovanju u strukovnim školama i centrima za prekvalifikaciju. Pravo na određeno obrazovanje, koje se jamči zakonodavstvom Zajednice, ne ovisi o stalnom radnom odnosu.
- 36 Stoga valja ustvrditi da se radnicima migrantima jamče određena prava povezana sa statusom radnika čak i kada više nisu u radnom odnosu.
- 37 U području financiranja visokog obrazovanja takva povezanost između statusa zaposlene osobe i odobrenih sredstava za troškove života i obrazovanja za nastavak sveučilišnog studija zahtijeva kontinuitet između prethodne profesionalne djelatnosti i započetog studija, u smislu da mora postojati veza između svrhe studija i prethodne profesionalne djelatnosti. Takav se kontinuitet, međutim, ne može zahtijevati kada je migrant protiv svoje volje ostao bez posla te zbog uvjeta na tržištu rada mora proći stručnu prekvalifikaciju za drugo područje djelatnosti.
- 38 Osim toga, ovakvo poimanje slobode kretanja radnika migranata odgovara trenutačnom razvoju u području karijera. Stalne karijere rjeđe su nego što su bile prije. Stoga se događa da se profesionalne djelatnosti prekidaju razdobljima osposobljavanja, prekvalifikacije ili reintegracije.
- 39 Stoga na drugi dio prvog pitanja valja odgovoriti da državljanin druge države članice, koji je u državi članici domaćinu započeo sveučilišni studij kojim se stječe stručna kvalifikacija, nakon što je u toj državi obavljao profesionalnu djelatnost, zadržava pravni status radnika te da u tom svojstvu ostvaruje pravo na povlastice iz članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68, ali pod uvjetom da postoji veza između njegove prethodne profesionalne djelatnosti i predmetnog studija.

Utvrđivanje minimalnog trajanja prethodne profesionalne djelatnosti kao uvjeta za ostvarivanje jednakih socijalnih povlastica

- 40 S tim u vezi, tri države članice koje su podnijele očitovanja tvrde da svaka država članica može zahtijevati od državljanina druge države članice koji podnese zahtjev za financijsku pomoć za pokrivanje troškova života i obrazovanja s ciljem pohađanja sveučilišnog studija da je prethodno obavljao profesionalnu djelatnost na njezinom državnom području tijekom određenog minimalnog razdoblja. Komisija osporava ovo stajalište.

- 41 U tom pogledu valja naglasiti da student koji je državljanin druge države članice može takvu pomoć za sveučilišno obrazovanje tražiti samo u svojstvu radnika u smislu članka 48. Ugovora o EEZ-u i Uredbe br. 1612/68. Sud je utvrdio (vidjeti presudu od 19. ožujka 1964., Unger, 75/63, Zb., str. 177., i od 23. ožujka 1982., Levin, 53/81, Zb., str. 1035.) da pojam radnika u Zajednici ima specifično značenje te se ne može definirati na temelju mjerila utvrđenih u nacionalnom zakonodavstvu.
- 42 Stoga države članice ne mogu jednostrano dodjelu socijalnih povlastica iz članka 7. stavka 2. gore navedene uredbe uvjetovati određenim prethodnim razdobljem obavljanja profesionalne djelatnosti (vidjeti presudu od 6. lipnja 1985., Frascogna, 157/84, Zb., str. 1739.).
- 43 U mjeri u kojoj su argumenti triju predmetnih država članica motivirani željom da se spriječe određene zlouporabe koje bi mogle nastati na primjer kada se na temelju objektivnih dokaza može utvrditi da je radnik ušao u državu članicu s isključivim ciljem da ondje, nakon vrlo kratkog razdoblja profesionalne djelatnosti, iskoristi povlastice sustava pomoći studentima, valja napomenuti da takve zlouporabe nisu obuhvaćene predmetnim odredbama prava Zajednice.
- 44 Stoga na treći dio prvog pitanja valja odgovoriti da pravo na jednake socijalne povlastice predviđeno člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 1612/68 ne može ovisiti o uvjetu koji je postavila država članica domaćin, a to je određeno minimalno razdoblje prethodne profesionalne djelatnosti na državnom području te države.

Troškovi

- 45 Troškovi nastali za Saveznu Republiku Njemačku, Kraljevinu Dansku, Ujedinjenu Kraljevinu i Komisiju Europskih zajednica, koje su Sudu podnijele svoja očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je Verwaltungsgericht Hannover (Upravni sud u Hannoveru, Njemačka) uputio rješenjem od 19. studenoga 1985., odlučuje:

- 1. U trenutačnoj fazi razvoja prava Zajednice prvi stavak članka 7. Ugovora o EEZ-u primjenjuje se na pomoć za troškove života i obrazovanja koju država članica dodjeljuje svojim državljanima za potrebe sveučilišnih studija samo u mjeri u kojoj je takva pomoć namijenjena za pokrivanje troškova upisa i drugih troškova, posebno školarine, koji se naplaćuju za pristup obrazovanju.**
- 2. Financijska pomoć za troškove života i obrazovanja koja se dodjeljuje s ciljem pohađanja sveučilišnog studija kojim se stječe stručna kvalifikacija predstavlja socijalnu povlasticu u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe**

br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice.

- 3. Treba se smatrati da je državljanin druge države članice, koji pohađa sveučilišni studij u državi članici domaćinu kojim se stječe stručna kvalifikacija, nakon što je u toj državi obavljao profesionalnu djelatnost, zadržao svoj status radnika te da u tom svojstvu ima pravo na povlastice iz članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68, no pod uvjetom da postoji povezanost između njegove prethodne profesionalne djelatnosti i predmetnog studija.**
- 4. Pravo na jednake socijalne povlastice predviđeno člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 1612/68 ne može ovisiti o uvjetu koji je postavila država članica domaćin, a to je određeno minimalno razdoblje prethodne profesionalne djelatnosti na državnom području te države.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 21. lipnja 1988.

[potpisi]

* Jezik postupka: njemački